

LUGOJ

Sediul consiliului local:

Lugoj, Piața Victoriei nr. 4,
telefon 0256/352240, fax 0256/350393;

Adresă pagină internet:

<http://www.primarialugoj.ro>

Coordonate geografice:

45°41'10" lat. N;

21°54' 2" long. E

Repere istorice:

1334 - existența Lugojuului este consemnată în registrul papal de dijme;

1368 - este atestată documentar localitatea **Lugas**;

22.08.1376 - o diplomă emisă de regele Sigismund de Louxemburg amintește despre (**Castrum Lugas**);

1441-1442 - comitele de Timiș **Iancu (Ioan)**

Huniade întărește cetatea cu șanturi, metereze și palisade în timpul unei campanii antiotomane;

1551 - **Isabella**, văduva regelui **Ioan Zapolya**, acordă Lugojuului o diplomă de privilegii și o emblemă;

1552-1658 - **Banatul de Lugoj - Caransebeș** rezistă atacurilor otomane;

-banul lugojan îl sprijină pe **Mihai Viteazul** în bătălia de la Șelimbăr în care domnul muntean îl înfrânge pe voievodul Transilvaniei, **Andrei Báthory**;

1581 - Palia de la Orăștie (primul text biblic în limba română ce cuprinde fragmente din cărțile lui Moise - Facerea și Ieșirea) a fost tradusă de preotul din Lugoj **Moise Peșțișel**;

01.1601 - **Mihai Viteazul** poposește, se pare, la Hanul Poștei din Lugoj;

1648 - **Ștefan Fogarași** a tradus la Lugoj un Catehism calvinesc din limba maghiară în limba română, lucrare tipărită de Martin Maior, comanditarul ediției fiind **Acațiu Barcsai**, ban al Lugojuului;

1658 - principele transilvan **Acațiu Barcsai** le-a cerut lugojenilor și caransebeșenilor să se supună otomanilor, care ocupă Lugojuul, instalând aici o garnizoană militară condusă de un agă;

1660 - geograful și filozoful otoman **Evlia Celebi** notează în lucrarea sa „Seyahatname” („Cartea Călătoriilor”) că „Lugojuul este o așezare puternică cu peste 300 de case, pe malul drept al râului Timiș”, consemnând faptul că locuitorii „necredincioși” erau români;

25.09.1695 - nu departe de Lugoj are loc o înfruntare armată între habsburgii și otomani



care se încheie cu înfrângerea primilor, comandantul acestora, generalul Veterani, căzând în luptă;

1699 - otomanii demolează „Cetatea Lugojuului”;

1718 - Lugojuul trece sub stăpânire habsburgică și devine reședința districtului Lugoj - Făget;

-Viena colonizează orașul cu populație germană, formându-se pe malul stâng al Timișului comuna Lugojuul German;

-locuitorii Lugojuului German erau privilegiați, dovadă fiind și faptul că deși cele două așezări, vechiul Lugoj și Lugojuul German, aveau cam aceeași suprafață, impozitele plătite de comunitatea românească erau de 3746 de florini anual, în timp ce coloniștii șvabi plăteau doar 197 de florini, adică de aproape douăzeci de ori mai puțin;

1726 - obercneazul **Ioan Raț** din Mehadia restaurează turnul vechii biserici construită în secolul al XIV-lea, cuprinsă de flăcări în anii 1535 și 1645;

1759 - începe construirea bisericii ortodoxe române „Adormirea Maicii Domnului” - terminată în anul 1766 („Biserica cu două turnuri”);

1778 - în urma încorporării Banatului la Ungaria, Lugojuul devine reședința comitatului Caraș;

1795 - Lugojuul Român și Lugojuul German se unifică sub titlul de „**Târgușorul cameral Lugojuul**”;

sec. XVIII - este alcătuit cel mai vechi dicționar valaho-latin, opera lui **Anonimus Lugojuensis**, lucrare descoperită de **Bogdan Petriceicu Hașdeu**;

28 octombrie 1805 - s-a născut **Johann Nepomuk Preyer**, scriitor, istoric și primar al Timișoarei în perioada 1844-1858 și judecător la Curtea Imperială de Justiție din Timișoara între anii 1861-1876 (d.12.10.1888);

24 decembrie 1824 - s-a născut **Vasile Maniu**, publicist, istoric, scriitor și avocat român, deputat, membru al Academiei Române

LUGOJ

(d.10.03.1901);

1830 - burghezia românească din Lugoj în-
temeiază organizația revoluționară "**Consti-
tuția**", susținătoare a principiilor revoluției
franceze de la 1789;

-organizația este descoperită de autoritățile
imperiale în anul 1834, iar membrii și condu-
cătorii „Constituției” sunt arestați și condam-
nați la închisoare;

1835 - este construit primul teatru din Lugoj,
la inițiativa frângerului **Anton Liszka**;

1841 - **Eftimie Murgu**, originar din localita-
tea Rudăria (azi Eftimie Murgu, județul
Caraș-Severin) se stabilește la Lugoj;

1842 - a avut loc un mare incendiu care a
afectat 400 de case și clădiri de rang înalt,
printre care: biserica Adormirea Maicii Dom-
nului, Turnul Sfântul Nicolae, Capela greco-
catolică;

1842 - este înființat primul spital din Lugoj
("Casa Spital"); edificiul în care a funcționat
la început a fost reconstruit în anul 1871;

1843 - este construită actuala sinagogă;

25 aprilie 1843 - s-a născut botanistul **Au-
gust Kanitz**, membru corespondent al Aca-

demiei Române din 1882 (d.30.06.1896);

14-16.11.1846 - marele pianist **Franz Liszt**
concertează pe scena Teatrului Orașenesc
din Lugoj;

15.06.1848 - are loc Marea Adunare Națio-
nală de pe Câmpul Libertății, prezidată de
Eftimie Murgu, acolo unde sunt expuse do-
rințele românilor bănățeni: înființarea unei
armate române ce va fi înarmată în șase zi-
le, numirea lui Eftimie Murgu ca și căpitan al
Banatului, recunoașterea națiunii române,
folosirea limbii române în administrație și
armată, vicar mitropolitan român;

1850 - Lugojul devine reședința Episcopiei
Greco-Catolice din Banat;

23 decembrie 1849 - s-a născut avocatul și
omul politic **Coriolan Brediceanu** (d.25.01.1909);

1850 - Lugojul avea 8 373 de locuitori;
-orașul se dezvoltă lent, ca un centru admi-
nistrativ, comercial și meșteșugăresc;

2 ianuarie 1860 - s-a născut **Liviu Tempea**,
pianist și compozitor (d.26.06.1946);

16 octombrie 1863 - s-a născut **Aurel C.
Popovici**, jurist, publicist și politician român
(d.9.02.1917);

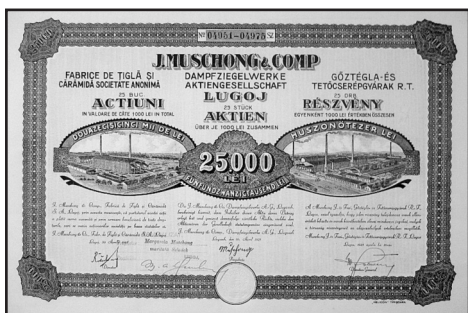
TURNUL CU LEU BĂNĂȚEAN

Turnul (clopotniță) Sfântul Nicolae - de înălțime nu prea mare - este unul dintre cele mai vechi vestigii istorice ale municipiului Lugoj. A aparținut unei vechi biserici, construită în secolul al XIV-lea, dar care a fost distrusă (incendiată) în secolul al XVIII-lea pe fondul unor dispute religioase. Clopotnița a servit la început și ca turn de observație. Turnul Sfântul Nicolae a fost restaurat în stilul barocului bănățean (volutele exterioare) în anul 1726 de obercneazul român al Mehădiei. S-a păstrat pisania originală de pe frontispiciul turnului - acolo unde se află și chipul Sfântului Nicolae, în relief: "AEDIFICATA HAEC ECCLESIA PER ME IOANNEM RATZ DE MEHEDIA SUPREMUM PREFECTUM INCLITORUM DISTRICTUM LUGOS, CARANSEBES ET LIPPA. ANNO DOMINI 1726 DIEE 19 IUNI", adică „**Această biserică a fost (re)clădită de mine Ioan Raț de Mehădia, prefectul suprem al strălucitelor districte Lugoj, Caransebeș și Lipova. Anul Domnului 1726, ziua 19 iunie**". Pe o placă de marmură încastrată în peretele turnului este cioplită **stema Banatului, cu leul bănățean în mijloc**, deasupra fiind redată stemele districtelor bănățene românești amintite în pisanie. Deși biserica de care ținea turnul a ars, există un inventar (din anul 1775) al obiectelor de cult existente în lăcașul dispărut, printre care diferite vase de argint, lemn, fier sau aurite, cruci ferecate, două clopote, odăjdii preoțești, dar și cărți românești, cum ar fi, printre altele, o Evanghelie (1746), un Liturghier (1767), un Apostol (1743), o Biblie (1688), o Pravilă (1652), un Octoih (1774), Noul Testament (1648), toate tipărite în Țara Românească, dovadă că și slujba se ținea în limba română. De altfel, se presupune că turnul a fost ridicat din lemn, în secolul al XIV-lea, de către călugări veniți din Muntenia, iar temelia lui de piatră a fost făcută de obercneazul **Ioan Raț de Mehădia** în secolul al XVIII-lea, secol din care se cunosc și numele câtorva fețe bisericești din Lugoj, cum ar fi cele ale protopopilor **Spasoe și Petru Popovici**.



LUGOJ

1864 - se înființează fabrica de spirt;
1869 - s-a născut scriitorul **Ioan Popovici Bănățeanul**, cea mai cunoscută operă a sa fiind nuvela „În lume” (d.29.08.1893);
19 aprilie 1875 - s-a născut **Gheorghe Dobrin**, avocat și ziarist, fondator al ziarului „Drapelul” din Lugoj, primul prefect român al județului Caraș-Severin (d.1952);
2 aprilie 1877 - s-a născut compozitorul **Tiberiu Brediceanu**, (d.19.12.1968);
1880 - apare ziarul „Deșteptarea”;
1881 - se formează comitatul Caraș-Severin cu reședința la Lugoj;
20 octombrie 1882 - s-a născut **Béla Ferenc Dezső Blaskó** (alias **Béla Lugosi**), celebru interpret de film în rolul lui **Dracula** (d.16.08.1956);
1888 - compozitorul și dirijorul arădean **Ion Vidu** își începe activitatea la Lugoj, la Școala confesională;
-Jakob Muschong și soția construiesc prima Fabrică de cărămizi („M. Bohn & Comp.”, pe strada Herendeștiului nr. 10);



1889 - Lugojul dobândește statut de municipiu;
21 noiembrie 1895 - s-a născut tenorul **Traian Grosăvescu (Grosăvescu)**, fiul contabilului Costi Grosăvescu originar din Teregova (d.19.02.1927);
16 mai 1900 - s-a născut **Aurel Ciupe**, pictor și desenator român, colorist sensibil și delicat, director al Muzeului Banatului (d.8.07.1988);
1901 - apare ziarul „Drapelul”;
1902 - este realizat Podul de Fier cu cele două vămi la capăt de pod;
8 iunie 1902 - s-a născut **Henri Rang**, vice-campion olimpic la hipism (d.25.12.1946);
16 aprilie 1903 - s-a născut compozitorul și dirijorul **Filaret Barbu** (d.31.05.1984);
1906 - **Valeriu Braniște** consemna faptul că aproape 3 000 de locuitori ai Lugojului, în majoritate meșteșugari și muncitori, simpatizau cu mișcarea socialistă;

13 noiembrie 1906 - s-a născut baritonul **Constantin Ursulescu**, solist al Operei din Cluj-Napoca (d.1988);
13 septembrie 1908 - s-a născut **Georges Devereux (György Deutch-Dobó)**, fondatorul etnoanalizei și al etnopsihatriei (d.28.05.1985);
1910 - se naște **Geza Czitrom** - tenor spinto, membru fondator al Operei Maghiare din Cluj-Napoca (d.1980);
3 august 1917 - s-a născut filozoful și istoricul literar **Ion Dimitrie Suci** (d.3.03.1982);
3.11.1918 - are loc la Lugoj o Mare Adunare Națională, în care s-a proclamat dreptul Națiunii Române la autodeterminare;
26.11.1918 - s-a născut **Földvári Ernő**, muzician, profesor, corepetitor, dirijor, membru fondator a Operei Maghiare din Cluj-Napoca (d.8.07.2007);
1 decembrie 1918 - o delegație numeroasă de lugoieni participă la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, printre care: **Gheorghe Popovici, Iosif H. Barbu, Nicolae Birescu, Victor Bârlea, Aurel Ciupe, Valeriu Frențiu, Constantin Grosăvescu, George Urzică, Avram Imbroane, Constantin Liuba, Ioan T. Magyar, Vasile Mircu și soția, Iosif Popovici, Virgil Simonescu, Constantin Timei, Ioan Țicu, Ion Vidu**;
9 mai 1920 - s-a născut **Delia Pia Bârlea**, dramaturg, prozator și poetă în grai bănațean (d.17.10.1993);
12.11.1923 - regele **Ferdinand I Întregitorul** a vizitat la Lugoj biserica ortodoxă română, spitalul, azilul de orfani și fabrica de spirt;
1925 - județul Caraș-Severin se desparte în județele Caraș, cu capitala la Reșița, și județul Severin, cu capitala la Lugoj;
1925 - s-a născut **Ioan Kunts Ghermănescu**, antrenor emerit, profesor universitar, președinte al Federației Române de Handbal (1973-1986, 1990-1992), (d.1997);
19 februarie 1926 - se naște **György Kurtág**, compozitor, pianist, profesor;
11 aprilie 1929 - se naște actorul **Alexandru Iosif Ternovits**;
1929 - s-a născut **Walter Mihai Klepper**, compozitor, violonist, profesor (d.2008);
9.06.1935 - în fața fostei Prefecturi a Județului Severin este ridicat, în prezența prefectului **Victor Curuțiu** și a primarului **Alexandru Birescu**, „Monumentul Unirii” („Soldatul cu Pușca”); operă a sculptorului ardelean **Radu Moga**;

LUGOJ

23 aprilie 1936 - s-a născut **Mihai Redl**, campion național la handbal, dublu campion mondial, câștigător al Cupei Campionilor Europeni, Maestru Emerit al Sportului (d. 20.08.2013);

1937 - începe restaurarea bisericii ortodoxe române cu două turnuri, fresca actuală a bisericii fiind realizată de profesorul **Atanasie Demian**, iar iconostasul a fost pictat de **Aurel Ciupe**;

4 aprilie 1938 - s-a născut **Aristide Buhoiu**, ziarist și scriitor (d.17.09.2006);

9 iulie 1938 - se naște compozitorul și dirijorul **Gelu Mircea Stan**;

29 martie 1939 - se naște **Mircea Lăzărescu**, prof. univ. dr., medic psihiatru;

1941 - se refugiază la Lugoj **Nicolae Breban**, cu familia (tatăl său fusese arestat în anul 1940 în Ardealul ocupat de horthyști);

23 februarie 1941 - s-a născut actorul și scriitorul **Mircea Belu** (d.2002);

4.02.1942 - se sărbătorește împlinirea a 40 de ani de la înființarea Reuniunii Meseriașilor Români;

22 noiembrie 1942 - se naște scriitorul și publicistul **Lucian Erwin Bureriu**;

9 ianuarie 1943 - se naște **Dan Florița-Seracin**, prozator;

14 ianuarie 1943 - se naște **Iosif Ștefan Drăgulescu**, ministru al Sănătății (1996 - 1997), senator (1996-2000) deputat (2008-

2012), rector al UMF "Victor Babeș" din Timișoara (1992-2012);

14 iunie 1943 - istoricul **Traian Simu** este numit director al Muzeului Județului Severin;

3 august 1943 - se naște scriitorul **Cornel Ungureanu**, critic literar și eseist;

27.08.1943 - este montat la Lugoj Monumentul Reginei Maria (adus de la Oradea);

1944 - în Lugoj funcționau două școli cu predare în limba germană: Progymnasium für Jungen (de băieți) și Progymnasium für Mädchen (de fete, administrat de surorile de la Mănăstirea "Notre Dame" din Timișoara);

15 ianuarie 1944 - se naște **Viorel Toma**, pictor, profesor de belle arte;

29.02. 1944 - este inaugurat **Cercul militar** al garnizoanei din oraș;

29 iunie 1944 - se naște la Tapia-Lugoj **Iosif Petrică Toma**, interpret de muzică populară și corală;

11 februarie 1945 - se naște sculptorul **Constantin Grangure**;

16.02.1945 - mii de lugojeni, mobilizați de comuniști, demonstrează pentru un guvern al Frontului Democrat Român;

26 martie 1946 - se naște **Constantin Răducanu**, pictor;

16 iulie 1948 - se naște **Francisc C. Boldea**, profesor, inspector general școlar adjunct, primar al Lugojului (2008-în prezent);

HANUL (BIRTUL) POȘTEI

În apropierea Poștei din Lugoj se află clădirea care a găzduit o vreme stația de diligență care lega Banatul de Ardeal, cu serviciu de poștalioane (loc unde se schimbau caii) și un han unde se odihneau călătorii. Imobilul, cunoscut sub denumirea de Hanul Poștei sau „Birtul” Poștei, a fost construit pe ruinele unui edificiu ridicat încă din secolul al XVI-lea și care - conform unor documente ale vremii - a fost dăruit, odată cu o moșie, de către principele Transilvaniei, Mihai

Appafy, familiei George și Adam Fogarassi. Aici - spune tradiția orală - a poposit Mihai Viteazul în anul 1600 în drum spre Praga. Două sute de ani mai târziu a înnoptat în Hanul Poștei primul domnitor al Principatelor Unite (1859-1862) și al statului național România (1862-1866), Alexandru Ioan Cuza, în drumul său spre exil în Germania. Clădire cu etaj, cu temelie pe arcade mari de piatră, hanul se caracterizează prin funcționalitatea sa, cu un plan în formă de „L”, cu pivnițe boltite, iar către curte cu o galerie de arcade masive de zidărie. Fațadele sunt simple, chenarele ferestrelor nu au ornamente, tot ansamblul respirând un baroc târziu. Hanul Poștei de altădată găzduiește în prezent Protopopiatul și Parohia Ortodoxă Română, iar la etaj, într-una din încăperi, se află o impresionantă expoziție de: icoane, cărți, obiecte bisericești și de documente privind istoria Lugojului și a Banatului, cum ar fi un exemplar al Noului Testament tipărit la Belgrad (în anul 1648), Biblia lui Șerban Cantacuzino (1688), cărți în limba română tipărite în Oltenia, o cruce din lemn aurit datată 1782, un chivot lucrat în argint fin din anul 1755 dăruit de obercneazul Gavrilă Guran și altele.



LUGOJ

LEGENDA OBERCNEAZULUI GUREAN

Biserica ortodoxă românească „Adormirea Maicii Domnului” (continuatoare a celei zidite în stil gotic-bizantin în secolul al XIV-lea) este o construcție de dimensiuni impresionante: lungimea 42 de metri, lățimea 21,5 metri, înălțimea totală ajungând la 57 de metri, iar ușile portal ating 3,8 metri. Lăcașul de cult a fost ctitorit de obercneazul Gavrilă Gurean. Credincioșii au numit-o „Biserica cu două turnuri”; în turnul stâng se află cele trei clopote mai mici, iar în turnul drept două clopote mari. Bulbul turlelor respectă stilul baroc. Unul dintre clopote a fost adus din Grecia în anul 1778. Este biserica în care de Sfintele Paști vestitul cor lugojan „Ion Vidu” susține un tradițional concert. De edificarea „Bisericii cu două turnuri” și de ctitorul ei se leagă o legendă tristă. Despre obercneazul Gavrilă Gurean se povestește că ar fi avut o slujnică care a mers cu mieii la păscut și care ar fi găsit pe câmp o pungă cu bani de argint. Obercneazul a aflat, i-a luat banii și a ucis-o mișelește. Gurean a găsit apoi pe câmpul unde fata păscuse mieii alți bani, îngropați nu foarte adânc în pământ. Cuprins de remușcări, în anul 1759 ar fi dat toți banii pentru zidirea bisericii. Biserica - sfințită la 28 august 1766 - a fost pictată de Ștefan Zugravul - probabil venit din Țara Românească, același care în biserica de la Denșuș din județul Hunedoara l-a înfățișat pe Iisus Hristos purtând ie românească...



- **1949** - este deschis Muzeul de Istorie, bazat pe colecțiile începute în anul 1905;
- **15.01.1950** - se înființează Asociația Internațională a juriștilor democrați;
- **16.01.1950** - se înființează clubul sportiv „Constructorul”;
- **22 mai 1951** - se naște poetul și prozatorul **Constantin Buiciuc**;
- **5 noiembrie 1951** - se naște **Daniela Oravișan**, pictor;
- **1951** - cursurile Școlii Populare de Artă din Lugoj sunt urmate de peste 500 de elevi;
- **28 octombrie 1953** - se naște **Victor Neumann**, istoric și filozof, director al Muzeului de Artă din Timișoara din 1.10.2013;
- **16 iulie 1955** - se naște **Carmen Blaga**, critic literar, traducător;
- **1956** - Stația de radioficare din Lugoj avea peste 2 700 de ore de emisie, 120 fiind cu program local;
- **2 octombrie 1956** - se naște **Lia Lucia Epure** (Petric), publicist, doctor în management (2011) director al cotidianului „Ziua de Vest”;
- **27 aprilie 1958** - se naște **Alfred (Freddy) Stauber**, interpret, compozitor, fost membru al trupelor Omicron L, Beta, Stelele (student la Timișoara) și Logic, inginer de sunet, deținător în 2013 al premiului Inovația Anului acordat de concernul german Daimler A.G.;
- **14.05.1958** - se înființează **Clubul sportiv muncitoresc Lugoj**, primul de acest fel din fosta regiune Timișoara (Banat);
- **10 septembrie 1960** - se naște artistul liric **Dan Patacă**;
- **16 decembrie 1962** - se naște prozatorul și publicistul **Cristian Nourăș Ghinea**;
- **1963** - se înființează Ansamblul Folcloric „Lugojana”;
- -este înființat teatrul popular, cu stagione permanentă, primul de acest fel în Banat;
- **1965** - Clubul **ASMR Lugoj** face prima legitimare a fotbalistului **Petre Mehedințu**, viitor căpitan al „Politehnicii” Timișoara;
- **22 martie 1965** - se naște **Adriana Luca-ciu**, grafician, decan al Facultății de Arte Plastice din Timișoara;
- **12.04.1965** - este vernisată la Școala Populară de Artă din Lugoj expoziția pictorului **Simion Lucaciu**;
- **2 septembrie 1967** - se naște prozatorul **Tinu Pârvulescu**;
- **21 noiembrie 1967** - se naște artista lirică **Aura Avram Twarowska**, soprană la Opera de Stat din Timișoara și a Operei de Stat din Viena din 2007, decorată cu Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler (2004);
- **13 februarie 1968** - se naște poeta **Adriana Weimar**, membră a Uniunii Scriitorilor din România (din 2013);
- **1969** - s-a născut **Daniel Brocea** (asasinat în 20 decembrie 1989 la Lugoj de plutonierul MApN Pavel Dumitru). **Erou Martir**.
- **1.11.1969** - este aniversată împlinirea a 200 de ani de la construirea școlii din Lugoj de către obercneazul **Gavrilă Gurean**;
- **14 iulie 1969** - se naște **Elicondui Iovan**, pictor, grafician, artist fotograf;
- **16 iulie 1970** - se naște **Mario Balint**, prozator și publicist;

LUGOJ

BĂTRÂNUL POD DE FIER

În anul 1901 podul de lemn care lega cele două maluri ale Timișului - chiar în mijlocul Lugojului - s-a deteriorat. A fost nevoie de construirea altuia, așa că municipalitatea a comandat la Uzinele din Reșița peste 185 de tone de grinzi și accesorii din fier, aduse la Lugoj cu care trase de câte patru boi. În luna august 1902, podul este inaugurat, ușurându-se astfel legăturile dintre sud-estul Europei și vestul continentului. Noua construcție a devenit un simbol al orașului. Cele două maluri ale râului Timiș au fost sistematizate cu acel prilej. Abia peste câteva zeci de ani a fost ridicat al doilea pod peste Timiș. Porțiunea dintre cele două poduri, cel de fier și cel de beton, are aspectul unei promenade. Malurile Timișului au fost îndiguite cu taluzuri de piatră împotriva inundațiilor, iar îndiguirea a făcut posibilă amenajarea falezelor. Pe malul stâng al râului sunt amplasate busturile a trei mari personalități ale orașului: Ion Vidu, Coriolan Brediceanu și Traian Grozăvescu. Bustul marelui tenor Traian Grozăvescu a fost așezat în fața Teatrului Popular, bustul lui Coriolan Brediceanu - avocatul românilor bănățeni în timpul regimului imperial austro-ungar - e așezat în fața liceului ce-i poartă numele, iar cel al dirijorului și compozitorului Ion Vidu se află pe splaiul Coriolan Brediceanu.



19 aprilie 1972 - se naște **Grațiela Benga**, critic literar;

09.1973 - la librăria „Ion Vidu”, **I. C. Drăgan** lansează volumul „Prin Europa”, prezentat de criticul literar **Valeriu Râpeanu**;

1974 - Lugojul avea **44 000 de locuitori**;

14 noiembrie 1974 - se naște **Christian Maier**, astronom, astrofizician, specialist în fotometria quasarilor;

1975 - filmul „Patima” (regia **George Cornea**) a fost filmat integral la Lugoj;

21 octombrie 1976 - se naște gimnasta

Lavinia Miloșovici, campioană olimpică (Barcelona 1992);

10 februarie 1983 - se naște **Sergiu Boian**, profesor, poet în grai bănățean;

1984 - este înființată **Casa Personalităților Lugojene**, într-o clădire de pe strada Coriolan Brediceanu numărul 6 (arhitect **Ilie Purcariu**);

18 iulie 1986 - se naște **Corina Căprioriu**, judoka, vicecampioană olimpică (Londra 2012), multiplă campioană națională;

20.12. 1989 - Lugojul a devenit al doilea oraș liber de comunism din România, după Timișoara;

1990 - are loc prima ediție a Festivalului de Canto Traian Grozăvescu;

23.03.1990 - apare revista Bisericii Comunităților Creștine Baptiste, „Harul” (primul redactor șef, **Titi Marian**, din 1994 **Ionel Tuțac**);

20.06.1990 - apare săptămânalul „Redeș-

teptarea” (redactor-șef **C. Popovici**);

1992 - este fondată Universitatea „Iosif Constantin Drăgan”;

1993 - pentru prima dată se desfășoară **Ruga lugojeană**, după Revoluție;

17.08.1994 - începe să emită postul de televiziune **TEN TV-Lugoj**;

1996 - este finalizată clădirea (cetatea) care găzduiește Universitatea Drăgan;

18.03.1997 - apare săptămânalul „Actualitatea” (director **Nicolae Silade**);

02.1999 - apare revista în limba maghiară „**Lugosi Hirmondo**” (Informații lugojene);

2002 - își încep activitatea Judecătoria și Parchetul de pe lângă Judecătoria Lugoj; -orașul avea **46 189** de locuitori stabili;

17.06.2007 - la Chicago, lugojanca **Ana S. Marcu** devine „**Miss România-USA**”;

24.01.2009 - Cercul Militar Lugoj sărbătorește nouă decenii de la înființarea **Regimentului 90 Infanterie**, prima unitate militară românească creată după 1 Decembrie 1918;

2010 - Spitalul Municipal intră în administrarea Primăriei;

2013 - are loc „Cupa Balcanică” la volei feminin;

-este montată stația de tratare a apei pentru satul Tapia;

-are loc prima ediție a Concursului Internațional de Interpretare Pianistică „Clara Peia”

-se desfășoară „Grand Prix Lugoj-2013” (circuit de viteză și îndemânare urban);

LUGOJ

Populația stabilă la 1 ianuarie 2012 - total = 40 361 persoane, din care:

- masculin = 19 099 persoane

- feminin = 21 262 persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2012 = 18 152

Sate aparținătoare municipiului: Măguri și Tapia;

Instituții școlare: Colegii naționale: două; Colegiu Tehnic: 1; Liceu Tehnologic: 1; Școli gimnaziale: 6; Grădinițe: 14;

Instituții sanitare: Spitale: două; Policlinici: 4; Farmacii umane: 15; Cabinete sanitare-veterinare: 7; Farmacii sanitare-veterinare: 4.

Instituții culturale: Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă; Teatrul Municipal „Traian

Grozăvescu”; Casa de Cultură; Biblioteca Municipală (1956); Galeria „Pro Arte”; Cămine culturale: Măguri și Tapia.

Baze sportive și de agrement: Săli de sport: 3; Stadionul Tineretului, ștranduri două, Centrul de fitness;

Biserici și alte lăcașe de cult: Biserici ortodoxe române: Biserica „Adormirea Maicii Domnului” (1759); Capela „Sfinții Împărați Constantin și Elena” (1883); Biserica „Învierea Domnului” (2004); Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” (1991); Biserica „Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș” (2002); Capela „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” (1920); Capela „Adormirea

Maicii Domnului” (1895); Biserica „Nașterea Maicii Domnului” Măguri (1936); Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” Tapia (1870); Biserica romano-catolică (1733-1735); Biserica greco-catolică (1843-1854); Biserica reformată (1906); Biserica ucraineană (1993); Biserica baptistă „Harul” (1992); Biserica pentecostală (1995); Sinagoga (1843); Biserica evanghelică; Biserica adventistă de ziua a șaptea; Biserica creștină de rit vechi, ucraineană (1993);

Ruga și alte manifestări culturale: Lugoj și Măguri (15 august - Sfânta Maria Mare), Tapia (20 iulie - Sfântul Ilie); Ziua Lugojului (20 decembrie);

TEATRUL MUNICIPAL “TRAIAN GROZĂVESCU”

Clădirea Teatrului Municipal din Lugoj a fost construită între anii 1899-1900 (inaugurată la 1 decembrie 1900) în stil neoclasic, după planurile arhitecților vienezi **Ferdinand Fellner și Hermann Helmer** (cei care au proiectat și teatrele din Oradea, Cluj, Cernăuți, Odessa etc.). Actul de naștere al reprezentațiilor de teatru la Lugoj pare a fi mult mai vechi: într-un document intitulat "Ephemerides five Diarum Ven Conventus Lugossiensis", datat 10 mai 1841, apare o însemnare despre un spectacol de teatru școlar, la care și-au dat concursul și elevi români de la gimnaziul local.

Teatrul Municipal din Lugoj poartă azi numele marelui tenor lugojan Traian Grozăvescu și găzduiește Concursul Internațional de canto „Traian Grozăvescu”. Concursul a debutat în anul 1995, iar la ediția din anul 2000 juriul l-a avut ca președinte executiv pe tenorul **Corneliu Murgu**, directorul Operei Române din Timișoara.



CETĂȚENI DE ONOARE

Nicolae Titulescu, Constantin Atanasie Bona, Cornel Petrassevich, Lavinia Miloșovici (1992); Gheorghe Afrim (1995); Iosif Constantin Drăgan, Mihai Bre-diceanu, Dan Popescu (1998); Gelu Barbu, Ilie Ilașcu, Ștefan Higyed, Vasile Stoica, I.P.S. Nicolae Corneanu (1999); Ștefan I. Drăgulescu, Ion Boidea (2000); Anita Osterloh (2001); Remus Porumb (2002); Heinrich Lay, Remus Tașcău (2003); Traian Vuia (postmortem), Silviu Orăvițan (2004); Walter Mihai Klepper; Florin Paul; Dana Paul Giovaninetti; P. F. Daniel Ciobotea; P. S. S. Alexandru Mesian; Aristide Buhoiu (2005); György Kurtág (2006); prof. dr. Constantin Octavian Luca, Alina Goreac, Mircea Lăzărescu, Vladimir Fluture (2007); Nicolae Breban; Ioan Cărpineanu (2008); Simion Popescu (2010), Corina Căprioriu (2012)

LUGOJ

UN CARUSO BĂNĂȚEAN

Traian Grozăvescu (sau Grosăvescu, cum scrie în certificatul său de naștere) s-a născut în 21 noiembrie 1895, la Lugoj, ca fiu al lui Costi Grosăvescu, originar din Teregova, contabil șef la „Comitat” (Prefectura). Face liceul la Lugoj, iar în toamna anului 1914 se înscrie la Facultatea de Drept din Budapesta, urmând în paralel și cursurile Academiei de Muzică. Tânărul lugojan se formează ca artist liric la Opera Română din Cluj, între anii 1919-1923. Se pregătește cu maestrul Franz Steiner, iar în februarie 1923 pleacă la Viena, ca solist al Volksoper. Debutează în opera „Paiate” de Leoncavallo, alături de Jean Athanasiu. Vocea sa excepțională permite criticii să-l compare cu Enrico Caruso, Leo Slezak ori Alfred Piccaver. Un moment emoționant s-a petrecut în decembrie 1926. Tenorul bănățean se afla la opera din Berlin - Charlottenburg, unde a susținut reprezentații de gală cu operele „Carmen”, „Tosca” și „Rigoletto”. Toate cele trei spectacole au fost retransmise de studioul de radio berlinez (înființat chiar în acea perioadă), iar la Lugoj autoritățile au amplificat emisiunea radiofonică, așa că tot orașul de pe Timiș a putut auzi vocea celebrului concitadin.

În plină glorie a tenorului lugojan, care dobândise deja faimă mondială, s-a întâmplat însă tragedia: într-un exces de gelozie, soția lui Traian Grozăvescu, **Nelly Koveszdy**, l-a împușcat mortal pe marele artist, în timp ce se aflau în apartamentul familial din Viena, pe Lacherfelderstrasse nr. 62. Nelly, soția ucigașă, scapă fără a fi judecată și condamnată pentru că legislația tânărului stat austriac nu pedepsea crima pasională iscată din gelozie. Interesantă este o „amintire din copilărie” a scriitorului Viorel Marineasa: „.... tata m-a făcut părtaș la un moment care m-a impresionat (...) Achiziționase un pistol de damă, de la cineva din Lugoj. Se pare că era arma cu care amanta (de fapt, soția n.a.) lui Traian Grozăvescu l-a ucis pe marele tenor. Din gelozie. Tata m-a întrebat ce să facă cu acel pistol. Mi-a sugerat că trebuie să scape de el, pentru că, dacă s-ar fi aflat, ar fi venit o mașină și l-ar fi bagat la pușcărie. L-a învelit într-o pungă și, pe înserate, l-am aruncat în Mureș.” În anul 1957, numele străzii Lalelelor din orașul Lugoj a fost schimbat în strada Traian Grozăvescu. Pe peretele casei în care faimosul tenor a copilărit a fost pusă o placă memorială, cu efigia în bronz a artistului, în care stă inscripționat următorul text: **„În această casă a copilărit tenorul Traian Grozăvescu, care prin glasul său a ridicat faima țării, cucerind un loc de cinste în rândul cântăreților lumii”.**

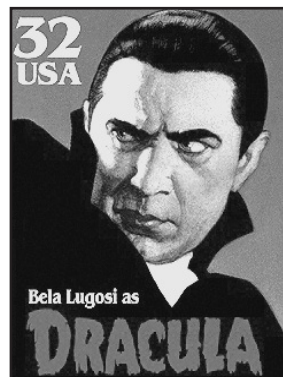


Foto Dorotea
Miomir



BÉLA FERENC DEZSŐ BLASKÓ, „VAMPIRUL” DIN LUGOJ

S-a născut în anul 1882, ca al patrulea fiu al unui brutar lugojan. Plecat de acasă la 12 ani, Béla lucrează la Reșița ca miner, apoi la căile ferate din Subotiča, în Banatul sârbesc. Devine cântăreț în corul Teatrului Popular, apoi pleacă la Timișoara, actor al Teatrului Franz Josef. În 1910 e actor la Seghedin, apoi la Budapesta, unde joacă în primele sale filme sub pseudonimul Arisztid. Pe scena budapestană, Lugosi e remarcabil în chip de Hamlet sau Iisus. În viața publică își manifestă puternic simpatiile de stânga. Béla din Lugoj devine în capitala Ungariei un adevărat lider comunist: face parte din guvernul de extremă stânga al lui Béla Kuhn - guvern înlăturat de trupele române, la îndemnul Franței, în anul 1919. Este motivul pentru care Lugosi pleacă în Germania, iar în anul 1921 emigrează în America, ajungând la New York. În 1929, regizorul Tod Browning îl invită în studiourile MGM să filmeze „Dracula”.



LUGOJ

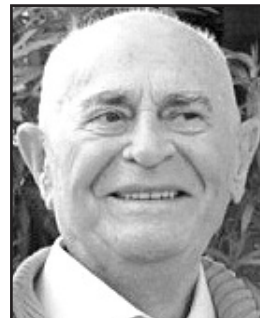
Începe perioada de glorie a actorului Béla Lugosi, care a jucat vreme de 25 de ani rolul fiorosului Conte de Transilvania. Un rol cu care, „**îmbrăcat în costum de vampir, misterios, cuceritor, terifiant**”, își face o fulminantă intrare la Hollywood, devenind un veritabil sex-simbol, „**unul cu mai multă trecere în societate decât avea în epocă un Clark Gable**”, după cum îl vede criticul de film Lucian Maier. La fel de spectaculos a fost și sfârșitul carierei lui Béla Lugosi, văzut de același critic: „Cealaltă parte a vieții lui Lugosi, căderea dintre stele, este la fel de viabilă pentru spectator, fiindcă-i stârnește compasiunea. Prin repetiție, prin punerea elementului Dracula în toate dezvoltările cinematografice posibile, gustul caracterului său își pierde rafinamentul. În plină carieră, Lugosi își sugrumă treptat statutul de vedetă datorită încăpățânării de a nu accepta și alte înfățișări, poate mai puțin ofertante din punct de vedere al compoziției, dar roluri prin care un Boris Karloff a avut un succes nebun. Sfârșește prin a interpreta un Dracula batjocorit de toată lumea, în spectacole de revistă de mâna a doua. Și cum viața de sex-simbol presupune multă cheltuială, și banii i se vor fi dus precum îi câștiga.” A trecut la cele veșnice în 16 august 1956.



În anul 2007, regizorul timișorean Florin Iepan termina un film documentar despre viața și cariera lui Béla Lugosi: „**De la Isus la Lenin, dar pentru eternitate Dracula - Bela Lugosi/ The Fallen Vampire**”, fiind sprijinit în demersul său de cineastul István Szabó.

FONDATOR DE UNIVERSITATE

Iosif Constantin Drăgan, fondatorul Butan Gas, al editurii Nagard și al Universității Europene „Drăgan”, s-a născut la 20 iunie 1917, la Lugoj - în familia unui tăbăcar înstărit. Obține licența în Jurisprudență la Universitatea din București. Este mobilizat în Armata Română din 1939 și până în 1940, la serviciul auxiliar, unde a îndeplinit funcția de procuror militar. Obține demobilizarea din armată la 16 ianuarie 1940. La 24 ianuarie 1940 pleacă în Italia ca bursier al guvernului italian. I.C. Drăgan a obținut a doua sa licență, în Jurisprudență și în Științe Politice și Economice la Universitatea din Roma, acolo unde și-a susținut și doctoratul în drept.



În anul 1941 își începe afacerile importând petrol din România în Italia. În anul 1948 creează societatea Butan Gas S.p.A., specializată în îmbutelierea și distribuția Gazului de Petrol Lichefiat (GPL), iar peste o jumătate de veac Drăgan se va afla pe primul loc în „Top 300” al revistei românești „Capital” (2002-2003-2004 și 2006). În anul 1967 în Italia profesorul Drăgan a întemeiat Fundația Europeană „Drăgan”. A fost fondator al Camerei de Comerț Italo-Române. Fondator al Editurii Nagard, în Italia, și al Editurii Europa Nova, în România. A înființat în România Universitatea Europeană Drăgan (1991) cu sedii la Lugoj, orașul său natal, și la Brașov.

Drăgan a scris mai multe lucrări, publicate în românește, dar și în alte limbi, cum ar fi „The World Mission of the International Marketing Federation”, „Geoclimate and History, Entropy and Bioeconomics”, „Istoria Românilor”, „Antonescu-Marshall and Ruler of Romania”, „La vera storia dei Romeni”, „Imperiul Romano-Trac”, „Au service de l'Europe”, „Prin Europa”, „Dal Paese di Dracula”, „La mia Italia” etc. De-a lungul carierei sale a fost distins cu numeroase titluri: Cavaliere di Gran Croce al Merito della Repubblica Italiana (cea mai înaltă distincție italiană), Crucea de Aur a Ordinului George I (Grecia), Medalia de Aur a Meritului European (Luxemburg), Premiul European Lorenzo il Magnifico (AIM, Florența) etc. A fost onorat cu titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova și al celei din Timișoara și cu cel de cetățean de onoare al orașelor Lugoj și Cluj-Napoca. Profesorul Iosif Constantin Drăgan a trecut la cele veșnice la Palma de Mallorca, în Spania, în vila lui, la vârsta de 91 de ani, fiind însă înmormântat la 25 august 2008 în orașul său natal, Lugoj.

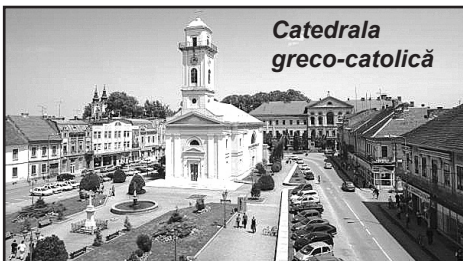
LUGOJ

IOAN BĂLAN, EPISCOPUL MARTIR

Piața care poartă azi numele lui Iosif Constantin Drăgan se află între Podul de Fier și Primărie, fiind tangentă cu strada Mitropolit Andrei Șaguna. După Revoluție, în fiecare an, la 20 decembrie, aici se sărbătorește „Ziua Lugojului”, ca respect pentru ziua din luna decembrie a anului 1989 în care Lugojul a devenit al doilea oraș liber din România, după Timișoara.

Piața este dominată de catedrala greco-catolică „Coborârea Sfântului Spirit”, a Episcopiei de Lugoj, edificată în stil clasic între anii 1843 - 1854. Lugojul a fost sediul unei Episcopii greco-catolice înființată prin bula papală „Apostolicum Ministerium”, dată la anul 1853, prin dezmembrarea mai multor parohii care țineau de Eparhia Făgărașului și Oradiei. Pe lângă catedrala din actuala Piață I.C. Drăgan (fostul om de afaceri lugojan a fost de credință greco-catolică), în Episcopia greco-catolică a Lugojului a funcționat o școală normală confesională, apoi de teologie.

Printre cei mai celebrați episcopi greco-catolici ai Lugojului pot fi amintiți episcopul dr. Alexandru Nicolescu și episcopul Ioan Bălan. Episcopul Nicolescu, în timpul primului război mondial dintre anii 1914-1918, nu a acceptat în nici un chip să semneze Declarația de Loialitate față de Imperiul austro-ungar și, de aceea, autoritățile de la Viena și Budapesta l-au declarat trădător!



Catedrala greco-catolică

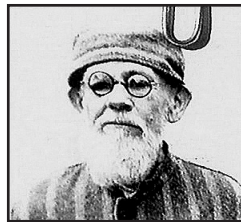
După Marea Unire de la 1 decembrie 1918, în anul 1922, Alexandru Nicolescu este ales episcop de Lugoj. Devine senator de drept în Parlamentul României. Îndeplinește treisprezece ani de episcopat la Lugoj, pentru ca în luna mai 1935 să fie ales mitropolit al Bisericii Române Unite cu sediul la Blaj. Ca membru al Consiliului



Episcopul Ioan Bălan

de Coroană al Regelui Carol al II-lea a refuzat să semneze cedarea nordului Transilvaniei către Ungaria horthystă prin Dictatul de la Viena. În noiembrie 1936, Ioan Bălan a fost consacrat la Blaj ca episcop al Lugojului, odată cu numirea episcopului dr. Alexandru Nicolescu ca Mitropolit.

Episcopul Ioan Bălan a refuzat să treacă la ortodoxie și a fost arestat la 28 octombrie 1948. A fost dus forțat la Mănăstirea ortodoxă Dragoslavele, apoi la Mănăstirea ortodoxă Căldărușani (1949). Este deținut la Penitenciarul din Sighetul Marmației, din luna mai 1950 (vezi foto, dreapta, găsită în dosarul său de la Securitate), apoi a fost pedepsit de autoritățile comuniste cu domiciliu obligatoriu la Mănăstirea Curtea de Argeș (1955). În 1956 a fost transferat la Mănăstirea ortodoxă de maici



de la Ciorogârla (lângă București), unde va rămâne în izolare până la sfârșitul vieții. Se îmbolnăvește grav și trece la cele veșnice la 4 august 1959, fiind înmormântat în cimitirul Bellu catolic din Capitală. Pe scurt, istoria tragică a unui martir al Bisericii Unite cu Roma: Episcopul Ioan Bălan al Lugojului.

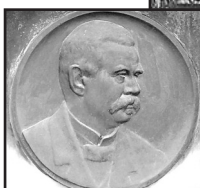
BREDICENII LUGOJENI, SPIȚĂ DE BOIERI GORJENI

„Stâlpul” celebrei familii lugojene a Bredicenilor a fost, indiscutabil, **Coriolan Brediceanu** (23 decembrie 1849 - 25 ianuarie 1909), avocat și om politic român. S-a născut la Lugoj, ca fecior al unui meșter săpunar, Vasile Brediceanu, acesta din urmă fiul lui Ion Brediceanu din Boldur și nepot al lui George Brediceanu, ultimul fiind un boier plecat din Oltenia și stabilit în Banat după Pacea de la Belgrad din 1739, în urma căreia stăpânirea habsburgică asupra

LUGOJ

Oltenei încetează, regiunea revenind otomanilor. Despre George Brediceanu, care provenea dintr-o familie boierească apropiată de austrieci, se știe că era din satul Brădiceni - Gorj. Într-o petiție scrisă în limba latină, adresată în anul 1749 către Maria Theresia, George Brediceanu solicită „o slujbuliță”, cu care să-și procure hrana cotidiană, similară celei pe care o deținuse în Țara Românească (ca plăieș sau scăunaș). Cererea i-a fost aprobată de împărăteasă. „Lui George Brediceanu îi revine meritul că a dus în Banat entuziasmul și flacăra românească, transmisă urmașilor săi care au luptat acolo pentru existența neamului românesc. Fiul său, Ioan, din comuna Boldur, trece la Lugoj, unde crește urmașul Vasile, tatăl lui Coriolan Brediceanu, marele luptător pentru cauza românilor din Banat și Transilvania. Fiii acestuia sunt Caius, fost diplomat român, și Tiberiu, distinsul folclorist și compozitor...”, consemnează **dr. Gheorghe Gârdu**, în lucrarea „**Brădiceni-Gorj în primele atestări documentare**”.

Coriolan Brediceanu a urmat liceul la Beiuș, iar Facultatea de Drept la Universitatea de la Budapesta. Dobândește diploma de avocat în anul 1874. Membru al Comitetului Central al Partidului Național Român (1881-1892), deputat de Oravița în Dieta Ungariei, Coriolan Brediceanu a apărut oameni politici români și ziare românești din Ungaria și Transilvania în procese intentate de autoritățile austro-ungare ale vremii. Așa a fost în anul 1896, când a luat partea țăranilor din Mehadia, ori a minerilor din Ciclova Montană, din Caraș, persecutați de autoritățile maghiare. În anul 1895, la Timișoara, Coriolan Brediceanu îl apără pe Valeriu Braniște, cărturar, fondator (1894) și redactor al ziarului **Dreptatea** din Timișoara. Braniște a atacat frecvent în ziarul său politica antiromânească a guvernului de la Budapesta și, ca atare, i-au fost intentate peste 70 de procese. Deși apărut de Coriolan Brediceanu, Valeriu Braniște a fost condamnat la doi ani de închisoare, dar Coriolan i-a plătit cautiunea de 5.000 de florini. Datorită atitudinii sale naționaliste, Brediceanu a fost ales în anul 1906 ca reprezentant al poporului românesc din Banat în dieta maghiară, în două circumscriptii. Și tot Brediceanu este cel care l-a sprijinit pe un alt bănățean de frunte să se afirme, Traian Vuia, inventatorul primului aeroplan românesc.



Tiberiu Brediceanu

Cel mai însemnat membru al familiei Bredicienilor, Coriolan, a avut trei urmași. **Tiberiu Brediceanu** a studiat muzica la liceul din Blaj, dar s-a licențiat în drept la Cluj. A fost membru fondator al Teatrului Național, al Conservatorului și al Operei Române din Cluj, al cărei director a și devenit. A apreciat în mod deosebit folclorul românesc și a cules peste 2 000 de melodii populare, mai ales din Banat și Maramureș.

Al doilea fiu al lui Coriolan, **Caius Brediceanu**, a fost om politic și diplomat, expert pe probleme etnografice și geografice în cadrul delegației române la tratativele de pace de la Paris de după primul război mondial. A luptat ca și înaintașii săi pentru drepturile românilor bănățeni, a căror cauză a pledat-o în Parlamentul de la Budapesta, ca deputat în anii 1906, 1907, 1908. Doctor în drept și științe politice la Viena în anul 1909, s-a stabilit ca avocat la Budapesta. A fost un fruntaș al Partidului Național Român. După 1

Decembrie 1918 a fost ales secretar general pentru Externe al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, din 1919 a fost deputat în noul Parlament al României întregite. Pentru o scurtă perioadă, Caius Brediceanu a fost ministru de stat (17 decembrie 1921-17 ianuarie 1922, primul bănățean ajuns într-o asemenea funcție importantă la București). In-

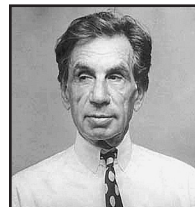
LUGOJ



**Caius
Brediceanu**

tră în diplomatie, îndeplinind diferite misiuni în Brazilia, Argentina, Austria, Finlanda sau Vatican.

Fiul lui Tiberiu, **Mihai Brediceanu**, născut în 14 iunie 1920 la Brașov, a fost un apreciat compozitor, dirijor și muzicolog. A studiat pianul la Conservatorul din Brașov, teorie muzicală, dirijorat și compoziție la Academia de Muzică din București. A urmat cursuri de Drept și Matematică. Director general al Operei Naționale din București (1959-1966). Distins cu premiul de folclor al Societății Compozitorilor Români (1925), Premiul Național pentru Muzică (1927). Maestru Emerit al Artei (1956), Artist al Poporului (1957), Ordinul Muncii, clasa I (1956), Ordinul Meritul Cultural, clasa I (1967). A trecut la cele veșnice în 4 martie 2005.



**Mihai
Brediceanu**

Fiica lui Coriolan, **Cornelia Brediceanu**, a fost soția marelui poet și filosof **Lucian Blaga**. Fiica celor doi, **Dorli Blaga**, o descria astfel pe mama sa, Cornelia: „**Era o femeie frumoasă, sigură. Elegant, dar sobru îmbrăcată. La modă, tunsă scurt și cu rochii scurte, de foarte bună calitate și gust.**”



**Lucian Blaga
și Dorli**

Cornelia Brediceanu a făcut studii medicale, așa că în anul 1924, după mutarea familiei Blaga la Lugoj, pe strada Făgetului numărul 4, Cornelia și-a deschis un cabinet stomatologic, prilej pentru Lucian Blaga să-și alinte soția cu „**Dr. C. Brediceanu, arhanghel dentist**”, iar pentru Dorli să constate sec: „**Mama câștiga bine**”, domolind într-un fel supărarea tatălui, care nu obținuse un post la Universitatea din Cluj. Dorli Blaga se va căsători cu sociologul, filologul și publicistul **Tudor Bugnariu**, cel care va fi primul primar al Clujului după 23 august 1944. Întru cinstirea mării familii a Bredicenilor stau versurile populare: „**Nu-i român ca bănațeanu', bănațean ca lugojanu', lugojan ca Brediceanu!**”.

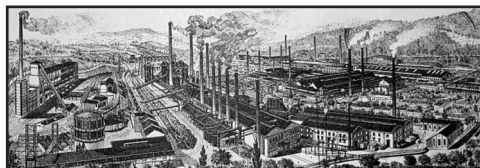


Dorli Blaga

SILVIU BORDAN JUNIOR



La Lugoj, la 16 septembrie 1912, în familia generalului Silviu Bordan senior, s-a născut viitorul inginer **Silviu Bordan**. A absolvit Liceul de băieți „Constantin Diaconovici Loga” din Timișoara în anul 1930. A făcut studii tehnice la Facultatea de Electromecanică a Politehnicii din Timișoara, pe care a absolvit-o în anul 1935. Datorită calităților sale profesionale, după absolvirea facultății este angajat în cadrul vechii fabrici de mașini a Uzinelor de Fier și Domeniile Reșița (U.D.R.). Este promovată peste un an la Serviciile Fabricație și Armament din cadrul U.D.R. Este trimis la specializare în Germania (1939). În anul 1941 a proiectat și organizat fabrica de mașini (actuala secție de motoare Diesel navale și compresoare), cea în care s-au realizat în anul 1943 renumite tunuri antitanc și antiaeriene, precum și piese mecanice pentru locomotivelor cu aburi. A condus în două rânduri această fabrică, prima dată în timpul celui de-al doilea război mondial și imediat după (1941-1946), apoi după naționalizare (1947-1948). Inginerul Silviu Bordan pune bazele introducerii prelucrării automate a datelor cu folosirea tehnicii de calcul în uzinele reșițene. În anul 1971 coordonează apariția monografiei „200 de ani de construcții de mașini la Reșița - 1771-1971”. Și tot Silviu Bordan, în urmă cu 40 de ani și alături de inginerul Iosif Șchiopu, a fost inițiatorul Muzeului în aer liber din Triaj Reșița (considerat monument istoric), un muzeu inedit care expune diverse modele de locomotive cu aburi fabricate de-a lungul anilor în România, printre care și prima locomotivă construită, în anul 1872. Silviu Bordan a trecut la cele veșnice la 3 iulie 1996 la Reșița.



LUGOJ

CĂLĂREȚUL
DE ARGINT

Henri Rang s-a născut la data de 8 iunie 1902, la Lugoj. Termină Școala de Ofițeri de Cavalerie din Târgoviște. După cel de-al doilea război mondial îl găsim în Regimentul 1 Roșiori din Lugoj.

Între anii 1932 și 1938, sportivul bănățean, cu calul „Delfis”, a fost medaliat la competițiile ecvestre organizate la Paris, Nisa, Berlin, Varșovia și Londra. A reprezentat România la Jocurile Olimpice de Vară de la Berlin din anul 1936, la proba de sărituri peste obstacole și dresaj individual. Henri Rang a câștigat medalia de argint cu calul „Delfis” situându-se pe locul II, după reprezen-



tantul țării gazdă, Kurt Hasse. A fost prima medalie de argint câștigată la olimpiade de România (bronz au obținut rugbiștii la Jocurile Olimpice 1924 (Paris). „Gazeta Sporturilor” relatează prin Camil Moțun, trimisul special al ziarului la Berlin: „... **Mărturisesc că în acea clipă am avut o senzație cu totul inedită. Am privit în jurul meu și am avut impresia că fiecare e pătruns de aceeași emoție și căldură care m-a învăluit și pe mine. Că fiecare mă privește cu alți ochi, că nu mai sunt un anonim oarecare.**”

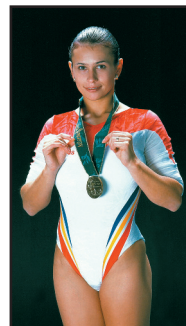
În anul 1936, concurând cu echipa hipică „de aur” a Armatei Române (alături de Felix Țopescu și Toma Tudoran, antrenor fiind Petre Kirculescu) Henri Rang și calul „Delfis” au câștigat numeroase concursuri interne și internaționale din cadrul Ligii Națiunilor. În 1937, Rang câștigă **Cupa Challenge de Aur** și titlul de campion mondial militar la înălțime, sărind 2,14 metri la concursul de echitație organizat la Londra, cu prilejul încoronării regelui George al VI-lea. În același an 1937, Henri Rang a primit „**Premiul Național pentru Sport**”, distincție motivată astfel de oficialitățile române: „**pentru faptul că a repurtat în străinătate numeroase succese, iar la Olimpiada de la Berlin din 1936 a făcut să fâlfâie trico-lorul românesc pe catargul olimpic.**”

“Călărețul de Argint” Henri Rang a trecut la cele veșnice la doar 44 de ani, în urma unui accident de motocicletă, la 25.12.1946.

LAVINIA MILOSOVICI

Marea gimnastă Lavinia Miloșovici s-a născut în 21 octombrie 1976 la Lugoj, într-o familie cu tradiție sportivă: tatăl, luptător olimpic, iar mama voleibalistă de performanță. “Milo” a început să practice gimnastica la 6 ani. Ajunge la centrul de pregătire de la Deva, se antrenează cu pasiune, iar rezultatele în timp se arată: în anul 1991 a devenit campioană națională la individual-compus.

Lavinia este una dintre cele mai valoroase gimnaste române, cu cele 19 medalii mondiale și olimpice obținute la fiecare Campionat Mondial și ediție a Jocurilor Olimpice între anii 1991 și 1996. În finala de la sol la Jocurile Olimpice de la Barcelona din 1992, a primit nota 10. La Jocurile Olimpice din 1996 (Atlanta, SUA) a cucerit medalia de aur la sărituri și pe cea de bronz la bârnă, contribuind totodată la locul III obținut de echipa României. A fost prima gimnastă de la Nadia Comăneci care a urcat pe podiumul olimpic la două ediții consecutive ale Jocurilor Olimpice. De asemenea, Lavinia Miloșovici a reușit să câștige un titlu mondial sau olimpic la fiecare aparat, performanță reușită doar de gimnasta cehoslovacă **Věra Čáslavská**. Singurul regret al Laviniei este acela că nu a câștigat niciun titlu olimpic sau mondial la individual-compus. În anul 2000 termină I.E.F.S./A.N.E.F. și devine profesoară la Clubul Municipal din Timișoara. Lavinia Miloșovici a intrat în International Gymnastics Hall of Fame, galeria fostelor glorii mondiale, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Petroleum Club din Oklahoma City (SUA) în anul 2011.



LUGOJ

DEALUL VIILOR

În anii '60-'70 ai secolului XX, editura bucureșteană "Stadion" a inițiat colecția "Mic îndreptar Turistic". În anul 1971, Lugojul este prezentat printr-un mic îndreptar turistic semnat de Nicu Dumitrescu. Textul acestuia poartă în el parfumul vremii. Iată descrierea unui traseu turistic lugojan recomandat de autor: „O plimbare pe dealul Viilor, chiar dacă n-am ajunge până sus - deși osteneala ne-ar fi răsplătită, deoarece aici sunt cele mai frumoase și complete priveliști de ansamblu ale orașului - prilejuiește cunoașterea câtorva locuri și obiective demne de luat în seamă.

Plecând din Piața „23 August”, din fața Consiliului popular municipal (Primăria de azi, n.a.), pe strada Victor Vlad Delamarina întâlnim Biblioteca municipală instalată în prima clădire de pe dreapta. Dispunând de un fond de aproape 50 000 de volume, de personal calificat și pasionat, biblioteca este cel mai important punct de atracție. Anual, 12-13 000 de cetățeni (aproximativ 1/3 din populația orașului) împrumută cărți de la această bibliotecă. Pe aceeași stradă, la numărul 19, poate fi văzută casa în care a copilărit și crescut poetul Victor Vlad Delamarina (1870-1896), autor a numeroase poezii în grai bănățean, a unei schițe, însemnări de călătorie, piese de teatru.

Clădirea de la nr.37, în stil vechi lugojan, cu balcon în interior, numită în trecut „Hanul Fă-getului”, poartă o plăcută amintire istori-

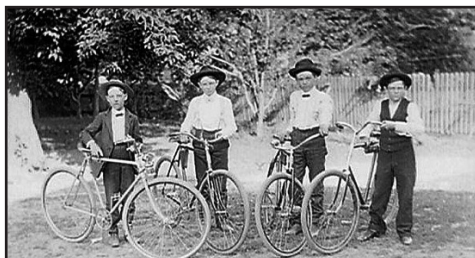


că. Aici a avut loc în ziua de 15/27 iunie 1848 o scurtă consfătuire a lui Eftimie Murgu cu ceilalți fruntași bănățeni, între care se aflau Aloisiu Vlad, Maxim Pascu, Axente Bojincă ș.a., după care, în mijlocul mulțimii, au plecat spre „Balta Lată”, câmpul de sub Dealul Viilor, unde a avut loc o mare adunarea populară.”

Nicu Dumitrescu recomandă șoferilor turiști Stația de benzină nr. 1 de pe aceeași stradă, apoi, mergând pe strada Făgetului, ajunge în cimitirul ortodox român, numit de localnici „Pantheonul Lugojului”, deoarece aici odihnesc marile personalități al orașului. Iar în nord-vestul „Pantheonului”, autorul remarcă obeliscul ridicat la căpătâiul eroilor din Primul Război Mondial. Lasă pe dreapta, tot pe strada Făgetului”, Spitalul de psihiatrie infantilă și Autobaza transporturi auto, șoseaua urcă șerpuind printre ultimele case, ajunge la kilometrul 5 (9 - n.n.), acolo unde, scrie Nicu Dumitrescu, „găsiți un frumos punct de odihnă și agrement, cu aer curat de pădure și o minunată priveliște.” Adică, cunoscutul han „Ana Lugojana” de azi.

PRIMA CURSĂ DE CICLISM

Ziua de 8 august 1897 a fost una important pentru mișcarea ciclistă din Banat. La Lugoj, clubul „Fulgerul” a organizată o mare cursă ciclistă cu participare unor concurenți din Seghedin, Cluj, Hodmezovasarhely, Timișoara, Becicherecu Mare, Cenad și nu numai, juriul întrecerii fiind alcătuit din 11 persoane venite din Timișoara, Lugoj, Caransebeș și Deta. (Încă din anul 1885, exista la Lugoj Athletic-Club, în cadrul căruia se înființează în 1897 secția de ciclism „Fulgerul”. La puțin timp după înființare, clubul a organizat un bal simandicos la hotelul „Regele Ungariei”



(König von Ungarn), prilej cu care cei 20 de cicliști membri ai clubului a fost onorați cu o polcă compusă special pentru ei de compozitorul lugojan Wilhelm Schwach.)

Pista de ciclism la concursul din 8 august 1997 a avut 333 de metri lungime și 5 metri lățime, iar pentru spectatori s-au improvizat tribune care puteau primi câteva sute de persoane. Publicația „Lugoscher Heimatblatt” relatea atunci că au existat trei categorii de concurenți: domni, doamne și „junior”, iar trofeele atribuite au fost în număr de opt. Echipele lugojenilor a fost condusă de un comerciant cunosător al industriei de biciclete, Ladislaus Naschitz. Numărul spectatorilor prezenți pe traseul din zona Strand a fost unul peste așteptări: în jur de 1 000 de persoane.

Tradiția începută la sfârșitul secolului al XIX-lea a fost continuată în anul 1932 prin înființarea la Lugoj a unei filiale a Touring Club Banat, în cadrul căreia excursiile cu „bițicla” erau la loc de cinste...